

tem noſtro plus eſt aliquid, quia beneplacitum exquirunt, & diſſimulanter exploratur.

Aſſertio 7. Oppoſitum no eſt improbabile.

21 Dico ſeptimò. Oppoſitum non videtur improbabile, quia voluntas Regis non eſt ita amare interpretanda in re non penitus præiudiciali, & quæ pro parte adverſa ſuas etiam habet congruentias, eſtque populo plauſibilis & iucunda, tum propter abundantiam mercium, tum ob varietatem, ex qua homines conditionis mediocriſ commodum non leue reportant, viliori pretio quæ ſibi ſunt neceſſaria comparantes: & Eccleſiæ ornamentis etiam neceſſariis abundantius & commodius inſtruntur. Hoc certe ſi quandoque accidat, quomodo poteſt Regi piſſimo ingratum penitus accidiffe?

C A P V T I V.

An Proreges Indici munera poſſint accipere.

§. I.

Tribus Aſſertis obligationis qualitas ſtabilitur.

Communis eſt pro cunctis Proregibus diſſicultas: ſed ſpecialis pro Indicis ex eo redditur, quod amplior in illis eſt copia poteſt & munerum pretium ſuperius: & ita videndum quid circa hoc leges conſcientiæ patiantur.

Aſſertio 1. Proreges no poſſe munera accipere à litigantibus.

22 Dico primò. Proreges Indici non poſſunt munera accipere ab iis, qui coram ipſis cauſam agunt, aut verofimiliter creduntur acturi. Conſtat ex L. 56 tit. 5. noue Recopilat. In qua Audiendarum Præſidibus id ſpecialiter imperatur, ſicut & vxoribus, & filiis. Sunt autem Proreges Audiendarum Præſides; vnde manifeſtè in lege dicta videntur comprehenſi: quæ munera quidem cuiuſcumque valoris excludit verbis illis: *Preſente, ni da diua alguna, de qualquier valor que ſea, ni comas de comer, ni beber.* Eſt autem illud iuri Cæſareo conforme: ſic enim habetur L. Plebis ſcitis. D. de officio Præſidis, & L. Soler. D. de officio Proconſulis.

Legis verba.

Aſſertio 2. obligatione eſſe ſub mortali.

23 Dico ſecundò. Lex præfata obligat ſub mortali, niſi obſtet materia paruitas. Ita Nauarra lib. 3. de reſtitut. c. 3. n. 14. P. Tho. Sanciſ lib. 3. Conſiliorum, c. vnico dub. 1. n. 25. & alii. Conſtatque ex eo quod lex circa materiam verſatur grauiffimam, & niſi legiſlatoris voluntas grauem obligationem induceret, non eſſet ſufficienter communi bono prouiſum, de quo diximus Titulo præcedenti numero 3.

Que materia paruitas excuſat.

Paruitas autem materiæ non eſt regulanda iuxta ea, quæ circa materiam peccati in furto à Doctoribus traduntur: nam licet talis quantitas ſit vt ablata peccati mortalis reum faceret, poteſt parua cenſeri in munere oblato Proregi, vt nouorum pomorum caniſtrum, aut vini pretioſi lagena. Et ſic alia. Attentâ enim dignitate perſonæ, parua hæc ſunt, quæ aliorum comparatione non talia cenſerentur. Pro quo eſt Cap. Eſi quaſtiones, de ſimonia. Cùm enim quaſtio propoſita

Iuxta perſonæ dignitatem quaſtiones, de ſimonia.

eſſet Pontifici de equo, quem Cardinalis Legatus acceperat à fratre Archiepſcopi, eo inſcio, qui ex eius manu Pallium erat accepturus, ſcrupulum exemit, dicens: *Si ergo prædictorum Cardinalis, & fratris tui perſonam, & qualitatem penſamus, non fuit magnum ab eodem fratre tuo Cardinali equum vnum tranſmitti, quem etiam ioculatori non petenti, vir tantus & tam abundans forte donaret.* Sic Pontifex; & tamen conſtat equum tanti valoris eſſe, vt eius furtum multorum grauium furtorum materiam & malitiam adæquaret. Licet autem plures ſcriptores apud P. Sanciſ ſupra num. 16. receptionem munerum in parua etiam quantitate vt lethalem damnent, ob præfata legis rigorem; quod & ipſe Pater tenet num. 17. alii tamen apud eundem contrarium cenſent, num. 15. & mirum eſt illum cum prioribus cenſuiſſe, qui poſtea num. 26. citato manifeſtè aſſertit à culpâ graui materiæ paruitatem excuſare. Pro quo eſt ratio à Pontifice adducta citato in Capite, vbi ita ſubdit: *Quod autem ſcriptum eſt (Iſaiæ 33. v. 15.) Beatus qui exciuit manus ſuas ab omni munere, de illis donis dictum eſt, quæ accipientis animam allicere, & pervertere ſolent, &c. Quis autem credat Principem virum, & in ſummo poteſt Regem dignitatis faſtigio locatum, muneribus huiuſmodi ita allicendum, vt iuſtitiam violet, & ad patranda indecora atque indigna peruertendum? Lex ergo non eſt ita rigide accipienda; vel ſi reſpectu aliorum id debeat admitti, non tamen Proregum, quorum honori à legiſlatore conſultum, vt cum Præſides expreſſerit, Proreges tamen, licet Præſides ſint, noluerit expreſſe nominare.*

riſ aſſimilata. Cap. Eſi quaſtiones.

Iſaiæ 33. v. 15. Que Deus non admittenda præſcribat.

Aſſertio 3. obligatione eſſe ad reſtituendum accepta.

24 Dico tertio. Quod Proreges, ſicut & alii in citatâ lege contenti (Audiendarum inquam Senatores, Auditores criminis, Fiſcales &c. pro quibus & extant leges Indicæ apud Dom. Solorzanum lib. 4. cap. 4. num. 17. & 18. & in Politicâ pag. 778. & Dom. Villaroel Parte 2. quaſt. 15. Artic. 2. num. 12. & ſeqq. Circa quas & inferius inquirendum Titulo ſequenti Cap. 2.) contra eandem legem recipiunt, tenentur reſtituere. Sic quamplurimi, quos adducit, & ſequitur P. Sanciſ ſupra num. 26. Qui id fundant in verbis ipſius legis, ait enim: *No pueden recibir porſi, ni por interpoſita perſona, &c.* Tollit ergo accipiendi poteſtatem, & ita domini translationem. Sed fundamentum hoc non eſt adeò ſolidum: quia quod licitè fieri non poteſt, rectè dicitur non poſſe fieri ob ſolam rationem prohibitionis. Sic Genſ. 39. v. 9. *Quomodo ergo poſſum hoc malum facere?* Verba ſunt Ioseph adulterium deteſtantis. *Lucæ 11. v. 7. Non poſſum ſurgere, & dare tibi.* *Iob 9. v. 12. Quis dicere (Deo) poteſt: Cur ita facis?* & alibi frequenter in Scripturâ. Quod etiam eſt iuris loquendi modo conforme. Cap. 12.

Verba Legis. Non poſſe, Non arguit inuoluntatem, actus.

Gen. 39. v. 9. Lucæ 11. v. 7. Iob 9. v. 12.

Cap. Expoſuitis.

Cap. Extenore.

Cap. Si quis.

Cap. Oues ſunt.

Expoſuitis, de corpore vitiatu, ſic dicitur de habente manum vnâ, & alterâ mutilato: Cùm pro tam enormi defectu ad ſacros non poſſit Ordines promoueri. Cap. Extenore, de temporibus Ordinationum, ſic etiam habetur: Clericus adeò deliquit, quod ſi peccatum eius eſſet publicum, amplius non poſſet ad ſuperiores Ordines promoueri. Cap. Si quis, de eo, qui cognouit conſanguineam vxoris ſuæ: Nec villo vnquam tempore alijs ſe poterunt matrimonij copulare. Cap. Oues. 2. Quaſt. 5. Sic ex Diuo Anaclero Epif. 2. Oues, quæ ſuo Paſtori commiſſæ ſunt.

sunt, eam nec reprehendere, niſi à ſide exorbitauerit: nec vllatenus accuſare poſſunt. Quod autem valida accuſatio ſit, conſtat ex Cap. Si quis eadem Quaſt. Sic etiam alibi. Videatur Diana Parte 10. Tract. 12. Reſolut. 7. à me poſt hæc ſcripta viſus, apud quem & alij.

Diſtinctionem inter Non poteſt, & Non poſſe eſſe ſi uolam.

25 Vbi mirabilis eſt quorundam diſtinctionem dicentium, cùm in lege dicitur *Non poteſt*, non ſemper actum eſſe nullum, bene autem cùm dicitur *Non poſſit*: quod ex Bartholo ponit P. Sanciſ num. 26. citato, & ex alijs P. Henriquez Lib. 13. Cap. 28. num. 8. Quis enim non videat hoc eſſe futile, & contra leges Grammaticæ, à qua petendæ vocum ſignificationes: & ex qua etiam conſtat non eſſe aliam ſignificationem verbi in ſubiunctiuo ab eâ, quæ Indicatiuo competit. Et quidem ſi aliqua eſſet differentia in caſu noſtro, maior videtur ratio, vt cùm de præſenti eſt fermo in modo Indicatiuo, actus annulletur, & non ita cùm per ſubiunctiuum; quia illius perfectior ſignificatio eſt, vimque ſuam verbum penitus exprimit; non ſit cùm per alium. Quod præterea ex adductis Textibus falſum deprehenditur, in quibus per ſubiunctiuum prohibitio ſtatuitur, & tamen non annullatur actus, vbi talis eſt loquendi modus, in nonnullis ſcilicet eorum.

Aſſertio genuina probatio.

26 Probo ergo illam ex dictis num. 22. & in alio ibidem citato. Nam ſi lex iſta non annullaret actum, non eſſet ſufficienter conſultum bono publico in re momenti ſummi: ſublata enim obligatione reſtitutionis ſola conſcientiæ obligatio facile deuorabitur, cùm illius violatio remedium obuium pœnitentiæ habeat. Vermis autem conſcientiæ, quando obligatio reſtituendi vrget, eſt durum valde tormentum: cuius horrore ſcimus multos ab iniquâ acquisitione diuellij, qui eo ſublato non dubitarent peccatum lethiferum deuorare.

Alia ex defectu tituli pro acquisitione.

27 Deinde argui poteſt. Quia accipientes non habent titulum validæ acquisitionis: ſi enim aliquis, ille eſſet gratuita donationis: Atqui ille talis non eſt, eod quod fit inuoluntaria: nemo enim niſi inuitus dat, vel vt vexationem redimat; vel quia, quod obtinere nititur, putat ſe aliter non aſſecuturum: quod ſi ſciret, neutiſquam daret, vt experientiâ conſtat: nullus enim erga prædictos ita piè afficitur, vt ad donandum beneuolentiâ moueatur; cùm potiùs odioſos habeant illos, à quibus ſola iuſtitia, aut pietas, non valent profuturum quidquam deriuare. Quod poteſt uſurarum exemplo fulciri, vbi gratuita donatio non eſt, & ideo obligatio reſtitutionis interuenit. Videatur P. Sanciſ ſupra num. 24. cum Soto, Sandoual, & Mercado, inuoluntarietatem largitionum huiuſmodi conſtat.

§. II.

Tres alia pro eodem Aſſertiones.

Aſſer. 4. Oppoſitum eſſe probabile.

28 Dico quartò. Oppoſitum non caret probabilitate. Probatur Primò, quia ſic tenent plures, quos adducit P. Sanciſ ſupra num. 28. qui præter citatos ait ſic tenere P. Henriquez, & alios viros doctos à ſe conſultos: pro

quo & alios adducit Cardinalis Lugo Diſput. 37. de Iuſtitia num. 134. dicens eſſe ſatis probabile. Præterea eſt ratio pro eodem, quia dicta lex non exprimit obligationem reſtitutionis, & ita non debet ad illam extendi, iuxta communem doctrinam de legibus, quam bene expendit præter alios Bonacina Tomo 2. Tractatu de legibus Diſput. 1. Quaſt. 1. Puncto 7. §. 5. num. 8. Verſamur enim in materiâ odioſa, in qua legiſlatoris intentio iuxta verba eſt regulanda, qui potuit irritantem addidiſſe formulam, & cùm non addiderit, non videtur eam voluiſſe. Nam ſi voluiſſet, expreſſiſſet. Cap. Ad audientiam, de decimis.

Quomodo Aſſertio iſta roboret præcedentis non inſirmat.

29 Dices, Aſſertione iſtâ robur præcedentis infringi: ſi enim prædicti probabiliter poſſunt accepta retinere, id certè illis ſatis, vt quidquid de peccato in acceptione ſit non multum hæreat circa illam. Fateor inſtantiâ eſſe robuſtam, & propterea expediens fore, vt in præfata lege & alijs, reſtitutionis obligatio, ſublata tranſlatione domini, exprimeretur. Nihilominus ſententia ſeuerior, quæ & verior, ſi non omnes, plures tamen poterit in officio continere magis de conſcientiæ ſecuritate ſolicitos. Et quidem de omnibus loquendo, valde diſſonum rationi eſſet, viros ſapientes, & ſapientium præcipuos, qui in iudicando aliorum cauſas, probabiliores debent & receptiores amplecti ſententias (quidquid de gradu obligationis ſit) in negotio ſalutis æternæ, & propriæ ſuæ damnationis periculo, minus ſecuras, & plenam inconuenientibus conſectari.

Aſſertio 5. Ab Epifcopo Clericis munera accipi poſſe.

30 Dico quintò. Proreges (& idem dici poteſt, licet non ita certò, de alijs in lege propoſitis) munera poſſunt ab Epifcopis accipere: quod & verofimiliter poteſt de alijs affirmari Clericis, de iis, quæ ad liberam penitus eorum diſpoſitionem ſpectant. Id probo. Nam Epifcopi non ſunt ex ſubditorum numero, nec lites habituri, quæ ad eos ſpectent. Si quæ autem pro Eccleſiâ, id nocere Eccleſiæ nequit, ſed potiùs ſeruire profectui. Nec dici poteſt eorum cognatos lites habere poſſe: id enim non obſtat, cùm lex de cognatis eorum nihil diſponat, qui non ſunt lites habituri. Et quidem expreſſio illa circa litigantes, aut verofimiliter litigaturos, videretur impertinens: qui cùm vir aliquis ſit, qui cognatum aliquem non habeat, omnes remanent comprehenſi, & ita eſt inutilis proſus expreſſio. Ex quo non venit proſus probanda quorundam doctrina, qui dicunt legem ad omnes ſubditos extendi, quia omnes poſſunt litigare, quos adducit & ſequitur P. Sanciſ n. 18. Propter quod & idem num. 30. exiſtimat dictâ lege comprehenſos peccare quidem munera à quibuſlibet accipientes; ſed quæ acceperint ab iis, qui neque habuere litem, neque habent, nec ſunt impoſterum habituri, non teneri reſtituere. Quod quidem, ſi de graui peccato loquatur, non videtur admittendum; quia ideo ad reſtitutionem non obligat lex, quod talis acceptio non videatur grauibus inconuenientibus violanda iuſtitie obnoxia: Atqui iis ceſſantibus non eſt fundamentum, ex quo inferri poſſit obligatio ſub mortali, quia illud ipſum ſolum eſſe poteſt, violandæ inquam iuſtitie: ergo non eſt obligatio talis

Etiamſi cognatos lites habeant litigaturos.

Legem non extendi ad omnes, ſed ad expreſſos, contra aliquos extenditur.

Ab Audi- toribus posse mu- nera Pro- reges acci- pere, & non nullis aliis.

Aſſertio 6. Posse etiam a cognatis & amicis.

asserenda. Propter quam rationem videtur etiam dicendum Regios Auditores, & Togatos alios, ac minores Officiales non prohiberi quod minus munera possint Proregibus exhibere; quia ij apud illos raro litigant. Et licet debeant circa eorum agendi rationem valde esse solliciti, & si neglexerint admonere, immo & multare id non est propè litigare.

31 Dico sextò. Munera data à consanguineis, vel ab aliis, ex respectu amicitiae, quae staret etiam si ij, quibus conferantur, non essent in tali dignitate constituti, mortalis peccati labe non inficiuntur. Vtrumque tenent graues Scriptores, quos adducit & sequitur P. Sancius supra num. 20. & 21. Quod etiam tenet Cardinalis Lugo supra num 132. s. quinta limitatio.

§. III.

Pro Religiosis Resolutio postrema.

Aſſertio 7. Non posse a Religiosis, si pretiosa.

Bulla Clementis 8. circa illa quomodo admittit.

Ratio Aſſertionis ex defectu potestatis in Religioso.

Neque pro eo licentia, nisi agatur.

32 Dico septimò. Proreges nequeunt tutà conscientia à Religiosis munera accipere pretiosa, ex auro scilicet, argento, lapidibus pretiosis, & sic alia. Hoc videtur certissimum, nisi vltus aliquando reddere illud incertum conaretur. Sed ille potius dicendus abusus, eliminandus penitus, vti qui Religioso statui nimis quantum aduerſetur. Vbi non iam ex Bulla Clementis Octaui de largitione munerum arguendum iuxta praescriptam in ea formam, quam in Hispania non receptam boni testantur Auctores, ex quibus P. Suarez Tomo 4. de Religione Tract. 8. Lib. 2. Cap. 26. n. 15. qui generalius etiam videtur loqui P. Thomas Sancius Lib. 7. Operis moralis Cap. 19. n. 42. & 100. & Bonacina Tract. de largitione munerum Puncto 5. n. 3. & ab Urbano Octaui moderatam aduertit Cardinalis Lugo Disput. 3. de Iustitia num. 169. Circa quod in Prouincijs alijs multi loquuntur Auctores videndi apud Dianam Parte 1. Tract. 6. Resolut. 1. apud quem aliqui affirmant non esse vltu receptam, quibuscum ipse videtur sentire; sicut & Thomas Hurradus Tract. 8. num. 880. quod tamen non esse ita ostendit P. Filiucius Tract. 34. num. 80. & Diana ipse Parte 8. Tract. 6. Resol. 12. retractat quod dixerat, eò quod sit ab Urbano Octaui renouata. Quamuis & de ista renouatione, an sit generaliter admittenda, possit etiam dubitari. Et certè in his Prouincijs non videtur esse in vltu.

33 Arguo igitur ex eo quod Religiosus nequit huiusmodi facere donationes. Et quidem sine Praelati licentia indubitarum est, non solum ob paupertatis vorum, per quod omnis actus proprietatis excluditur, qualis est dictus; non enim aliter de re data disponderet, si esset illius absolutus dominus: sed etiam quia furtum committitur, dum res aliena tribuitur; est enim illa non sua, sed Monasterij, Conuentus, aut Collegij. Quae est communissima omnium de hac materia scribentium sententia, & inconcussa doctrina. Cum licentia autem pariter repugnat, quia nullus illam dare Praelatus potest cum talis donatio sit statui paupertatis contraria: vnde Doctores omnes de hoc agentes dicunt donationes debere esse moderatas, & Religioso

statui congruentes, quales non sunt, quae diuitibus videntur propriae, vt sunt istae, de quibus agimus. Videantur P. Suarez supra Card. Lugo num. 186. P. Molina Disput. 276. P. Sancius supra, P. Lessius Libro 2. Cap. 32. num. 26. Malderus in 2. 2. pag. 315. s. An autem, & seq. P. Turrianus in Selectis Par. 2. Disput. 31. Dub. 66. improbabile cenſet oppositum, & alij. Qui praeterea addunt licentiam futuram pro causa pia. Pro quo videndi alij apud Dianam, valoris quantitatem limitantes Resolut. 4. etiam cum causa pia est, & alij id arbitrio Praelati prudentis relinquentes. Ex quibus aptissime dicitur P. Lessius V. Paupertas Religiosa Casu 5. in Resolut. posthumi. Donationes autem, de quibus loquimur, à priuatis factae, non sunt in praedicatione pietatis. Ex quo habetur neque Praelatum ipsum sic donare posse, vt citati & alij aduertunt; quia non est bonorum dominus, sed administrator; ad hunc autem non spectat exorbitantes facere donationes.

34 Deinde argumentor. Nam Praelatus supremus Religionum est Summus Pontifex; ergo non licet Religiosis, quod illi constat manifestè displicere, renouere voluntate & licentiam penitus denegante. Tunc sic. Donationes tales sunt contra voluntatem Pontificis, & qui eas sciret, abominandas reputaret: id quod in Motu proprio Clementis Octaui constat, etiam cum Urbani Octaui moderatione. Licet enim dicamus non fuisse receptum; bene tamen ex eo colligimus quantitatem munerum non posse talem esse, vt taxatam ab ipso incomparabili excessu praecedat. Quod aliunde robustissime comprobatur. Nam Pontifex in praefato Motu proprio non condidit nouum ius circa largitiones munerum in Religiosis, sed nouam tantum formam, circa causae approbationem tradidit, & poenarum adiectione firmavit. Vnde etiam admisso illo, & in viridi obseruantia stante, quidquid ante illum licebat, etiam postea licet; & quidquid non licebat, est illicitum. Sic tenent Sosa, Ortiz, Valerus, Ioannes de la Cruz, Paulinus Berti, quos adducit & sequitur Diana supra Resolut. 2. Iuxta quam doctrinam euidenter sequitur dictam largitionem non esse licitam, & accipientem ad restitutionem teneri. Nam ex ea constat munera debere esse valoris exigui, cum eam Pontifex non de nouo statuat, sed supponat, & amplius explicet. Cumque ad munera valoris non exigui largienda non sit in Religiosis facultas, planè displicet per eam non transferri dominium, & ita obligationem restitutionis superesse. De qua obligatione in factis moderatà quantitate videndus Villalobos Tomo 2. Tract. 35. Difficult. 32. n. 5.

35 Dici potest ex P. Suario supra num. 14. Praelatum Religiosum habere potestatem ad remuneranda obsequia, & praeterea ad praenendum aliquid gratis erogando, vt se vrbantum & beneuolum ostendat, respiciendo ad Monasterij vtilitatem. Addunt aliqui obligationem gratitudinis eam esse, vt plus debeat retribui, quam sit acceptum: vnde ad quartam partem excessus illud nonnulli extendunt: vt si merita valeant duodecim, & à Religioso retribuatur sexdecim, non debeat indignum iudicari, etiam stante rigore Bullae Clementis Octaui, si illa nouum

Praelati prohibent eadem.

Urgetur ex voluntate Summi Pontificis vt supremi Praelati Religionum.

In Bulla Clementis nouum non constitutum ius, ex quo robusta inſtatia.

Obiectio ex potestate Praelati ad remunerandum, iuxta doctrinam P. Suarij.

Obuiatum illi ex doctrina eiusdem Patris.

Retributionis ex gratitudine debita, qualis esse excessus debeat in Religiosis.

Beneficiarij si sint, an plus aliquid

ius statuit. Cum ergo oporteat beneuolos habere Proreges, & alios viros principes, quia id potest in magnam Religionis vtilitatem cedere; iuxta id poterunt munera tribuenda disponi, vt scilicet pretiosa sint: vilia enim nec digna eorum personis sunt, nec ad effectum dictum possunt conferre. Quod si merita in illis iam praecesserint, & vtilitatis fructus sit re ipsa perceptus, maior apparet ratio vberioris largitionis.

36 Sed haec in causa praesenti non vrgent. Et qui P. Suarium adduxerit, obseruare debet quod apud eundem citato loco dignum consideratione succurrat, dum illa verba subiungit: Respicendo semper ad maiorem proximorum aedificationem, vel ad Monasterij vtilitatem. Sic ille. Quod ergo cum proximorum aedificatione stare nequit, non est gratitudinis respectu conferendum, etiam si ad vtilitatem Monasterij conferre possit. Atqui munera, de quibus loquimur, cum aedificatione stare non possunt, quae scandalo potius sunt, eorum etiam, qui accipiunt, si velint vera nuntiare: ergo ex respectu gratitudinis, aut quocumque alio nequit illorum iusta largitio constare.

38 Dici vltius potest sic largientem esse Beneficiarium, habentem scilicet animarum curam, seu Doctrinam, quam vocat, & ita ha-

bere liberam emolumentorum Beneficialium administrationem; tales autem posse cumulatius donare, nec posse illis vllam fieri restrictionem, vt loquitur P. Molina Disput. citata s. Religiosus, in fine iuxta doctrinam Nauarri in Cap. Non dicitur num. 9. & seqq. & poterat etiam citare illum in Commentario 2. de Regularibus num. 10. & 11. Tractatu de Redditibus Ecclesiasticis Quaest. 3. Monitorio 25. & in Consilio 70. de Regularibus. Fauetque Clementi. 2. de Regularibus. s. Sed & valet, de vita & honest. Clericor. vbi statuitur differentia inter Regularem simplicem, & Beneficiarium, quod hic a quoque facultate Superioris possit immediate in opera pia impendere, non tamen ille.

39 Verum ex hoc ipso, quod in Clementina dicitur, facile intelligi potest non esse exactam responſionem. Nam talis Beneficiarius in opera pia debet impendere: Atqui ea, de quibus agimus, talia non sunt, neque quoad substantiam, neque quoad modum, cum in eis aedificationis umbra non appareat, neque in bonum aliquid Beneficialis Ecclesiae, aut Religionis dirigitur. Et opera debere esse pia omnes Doctores tradunt, ex quibus plures adducit P. Sancius Lib. 2. Consiliorum Cap. 38. ex quo Cardinalis Lugo Disput. 4. de Iustitia num. 9. alios accumulans & P. Molina superius adductus idem affirmat. Pro quo & videndus P. Lessius Lib. 2. Cap. 4. num. 47. & quia Religiosus non habet dominium eorum, quae largitur, cum non acquirat sibi, sed Ecclesiae aut monasterio, iuxta receptissimam sententiam: inde habetur obligari eum, qui recipit, ad restitutionem: quod si ille non restituit, tenetur ipse restituere de iis, quae ad congruam potest sustentationem assumere. Quae omnia sunt explorata iuxta communes regulas de restitutionis obligatione. Quamuis P. Wadingus Tractatu de Contractibus Disput. 2. Dub. 3. s. 2. n. 11. affirmet probabile esse donationes esse validas, non obstante defectu dominij: quia cuncti à Religione dominio carent; & tamen validè, licet illicitè, donant, iuxta satis probabilem sententiam. Quod fundamentum est satis debile, quia Religio de cunctis non curat, sed velut extraneos reputat: vnde omne ius circa eorum frequentes donationes videtur abdicasse. Pro quo videndus P. Molina supra s. Quoad ceteros & P. Lessius Lib. 2. Cap. 41. num. 113. Non ita in Beneficiarijs, quos oportet esse lectissimos: vnde sententia P. Wadingi non videtur admittenda, stante in contrarium agmine Theologorum ac Iurisperitorum: & quod de cunctis dicitur, negant plures, vt videri potest apud P. Palaum sic tenentem Disput. 2. de Iust. commutat. P. 22. s. 3. & Thomam à Iesv in Cap. Non dicitur Parte 2. Cap. 7. Dub. 7. & Parte 3. Cap. 2.

40 Quod si in casu aliquo expedire contingat bono Ecclesiae aut Religionis, donum aliquod pretiosum dilargiri, quod diuino cultui aptè deseruire nequeat, & saluà aedificatione donetur, non erit in eo lethale peccatum, neque restitutionis obligatio. Quod probatur ex communi doctrina, de qua diximus num. 33. quantitatem scilicet donationis arbitrio prudentis Praelati relinqui. Cum ergo in casu, de quo loquimur, possit, qui dispositionem habet bonorum, de conuenientia talis muneris prudenter iu-

licet: pro quo quid fauent.

Non posse resoluitur, quia circa pia tantum illius facultas.

Circa modum restitutionis vbi de Nauarram Lib. 3. Cap. 1. nam. 201.

Singularis sententia P. Vadingi, de defectu dominij non obstante donationi, refellitur.

Licentius loquitur Thomas Hurradus Tract. 8. cit. n. 912.